

1-2 Strategische ophaven

Inleiding Strategische opgaven

Zes grote opgaven zijn vanaf 2019 als strategische opgaven benoemd. Deze opgaven hebben zijn ook door externe partijen erkend als belangrijke onderwerpen voor Zeeland. De opgaven zijn de aanpassing van Zeeland aan het veranderende klimaat, de energietransitie, de omslag naar slimme mobiliteit, het imago van Zeeland – mede vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt –, de ruimtelijke kwaliteit van Zeeland en de Zeeuwse Stikstofaanpak. Deze opgaven vormen de strategische agenda. Wij zoeken de samenwerking met iedereen die zich daar samen met ons voor in wil zetten. De manier waarop we dat doen is beschreven in de notitie “*veranderende werkwijzen*”, die Provinciale Staten in april 2019 vaststelden,

Gezien de ontwikkelingen loopt de strategische opgave Stikstof nog. Voor de andere genoemde opgaven zijn de strategieën voor de aanpak vastgesteld. Dat betekent dat deze nu via netwerksturing worden uitgevoerd via uitvoeringsprogramma's of afdelingen. Voor de opgaven Slimme Mobiliteit en Ruimtelijk Kwaliteit zijn de strategieën pas na publicatie van de begroting 2022 vastgesteld. Zij staan daarom in de begroting 2022 en deze jaarstukken als strategische opgave vermeld.

Ruimtelijke kwaliteit

Omschrijving (bouwstenen)

Bouwstenen*:

- Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 inclusief Milieu Effect Rapportage (MER) en Zeeuwse Omgevingsverordening 2021.
- Bouwstenen die worden ontwikkeld vanuit lopende pilots zoals de Veerse Meer visie, de woonvisie, de Regionale energiestrategie en de klimaatadaptatie strategie.
- Inbrengen Zeeuwse standpunten bij de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Inzet op het NOVI - gebied Kanaalzone en wellicht de kustvisie.
- BO MIRT (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) en de opvolger daarvan, het BO voor de Omgevingsagenda Zuidwest.

*gebaseerd op de tabel met uitzondering van de strategische visie wonen, die zit bij fysieke leefomgeving

Ambitie

Deze strategische opgave richt zich op het opstellen van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 en bijbehorende Omgevingsverordening Zeeland. De omgevingsvisie is in 2021 vastgesteld.

Eén doel van de strategische opgave blijft over voor 2022:

- Vaststellen en in werking laten treden van een nieuwe Omgevingsverordening Zeeland.

Daarnaast wordt met het Rijk gewerkt aan uitvoering van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI).

Inzet

In 2022 is de nieuwe Omgevingsverordening Zeeland afgerond. De verordening is ter inzage gelegd, de reacties zijn beantwoord en de verordening is aan Provinciale Staten (hierna: PS) voorgelegd om vast te stellen. Daarnaast is een eerste 'noodverband' gemaakt om de 'oude' Omgevingsverordening Zeeland 2018 aan te passen. Na nogmaals uitstel van de Omgevingswet zijn ook de voorbereidingen gestart voor een tweede noodverband.

Met het Rijk en met de Provincie Zuid Holland is een Omgevingsagenda opgesteld als uitwerking van de NOVI. Daarin zijn de integrale opgaven voor Rijk en regio beschreven. Voor het North Sea Port District is een intensiever traject gestart omdat hier veel opgaven bij elkaar komen. Dit traject is door het Rijk beëindigd, maar wordt voortgezet vanuit het nationale programma NOVEX. In NOVEX worden de ruimtelijke gevolgen van alle nationale programma's naast elkaar gezet en op elkaar afgestemd.

Proces

De Omgevingswet treedt later in werking dan verwacht. Het proces is daar op aangepast. Voor de Zeeuwse Omgevingsvisie die in 2021 is vastgesteld en gepubliceerd, heeft dit geen gevolgen. Voor de omgevingsverordening is dat wel het geval. De procedure van de nieuwe omgevingsverordening is vertraagd en er is een extra aanpassing van de Omgevingsverordening Zeeland 2018 doorgevoerd.

Netwerkpartners in het vervolgtraject

De netwerkpartners van de Zeeuwse Omgevingsvisie zijn alle partijen die zich in Zeeland bezig houden met de fysieke leefomgeving. De verschillende organisaties zijn vertegenwoordigd in een breed samengestelde ambtelijke en bestuurlijke integratiegroep. Deze integratiegroep blijft ook het externe overlegplatform bij de uitvoering en actualisatie van de omgevingsvisie en -verordening.

Naast de samenwerking in de gebiedstafels en integratiegroep wordt met de andere overheden samengewerkt in de werkgroep Omgevingsvisie van het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ). In het SPOZ delen de Zeeuwse overheden ervaringen met visies en regelgeving onder de Omgevingswet.

Behaalde resultaten 2022

- In 2022 is het proces voor de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening afgerond. De nieuwe Omgevingsverordening Zeeland is op 7 oktober door Provinciale Staten vastgesteld.

- De nieuwe omgevingsverordening is nog niet in werking, omdat de Omgevingswet nog niet geldt. Een aantal inhoudelijk wijzigingen is met een eerste noodverband opgenomen in de Omgevingsverordening Zeeland 2018. Een tweede serie wijzigingen is in gang gezet en zal in maart 2023 worden vastgesteld.
- De opgave Ruimtelijke Kwaliteit is beëindigd omdat de Zeeuwse Omgevingsvisie en bijbehorende nieuwe Omgevingsverordening zijn vastgesteld.
- Uitvoering van de Zeeuwse Omgevingsvisie loopt via andere opgaven, programma's en projecten.
- Monitoring, evaluatie, actualisatie met alle bijkomende werkzaamheden worden ondergebracht bij het programma Fysieke Leefomgeving. Ook de afstemming met het Rijk over uitvoering van de nationale omgevingsvisie ne programma's is daar ondergebracht.

Stikstof

Omschrijving

Door verbrandingsmotoren, industrie en uit landbouw komen stikstofverbindingen vrij. Deze verbindingen, NH₃ en NO_x, komen direct ofwel via neerslag terug in onze omgeving. Dit is niet alleen schadelijk voor onze gezondheid, het zorgt in natuurgebieden voor een toename van vegetatie die van een voedselrijke omgeving houden, ten koste van vegetatie die

De Raad van State deed op 29 mei 2019 uitspraak dat de toenmalige PAS niet als kader mag worden gebruikt voor de vergunningverlening. Samen met het Rijk en de andere provincies is daarom gestart met een nieuwe aanpak voor de opgave stikstof. Provincie Zeeland geeft daarnaast ook haar eigen invulling: De strategische aanpak stikstof. Hierin werken we via drie actielijnen aan een goede staat van de Zeeuwse natuur:

- vermindering stikstofdepositie
- versterken van de natuur
- informatie, communicatie en vergunningverlening

In 2022 hebben PS deze aanpak geactualiseerd op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (WSN) en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De stikstofopgave wordt gekoppeld aan water en klimaat doelen. Provincies moeten op 1 juli 2023 een gebiedsprogramma in concept vaststellen. Provincie Zeeland wil hierin de NPLG opgave verbinden aan Zeeuwse opgaven en kansen die dit biedt. Hierin is het uitgangspunt dat dit gezamenlijk met maatschappelijke partners wordt gedaan.

Ambitie

In de WSN zijn doelen opgenomen voor stikstof: in 2035 moet 74% van de stikstofgevoelige N2000 oppervlakte aan de Kritische Depositie Waarde (KDW) voldoen. In het NPLG is dit vertaald naar een regionaal richtinggevend reductie doel. Voor Zeeland betekent dit dat er een richtinggevend doel van 631 ton emissie reductie ammoniak is vastgesteld. In het voorjaar van 2023 zal het rijk met aanvullende doelen komen. Dit samen moet in het provinciale gebiedsprogramma moeten worden uitgewerkt.

Provincie Zeeland stelt de volgende doelen centraal:

- Korte termijn: Verbinden en vertalen van regionale opgaven in het NPLG
- Korte termijn: het opstellen van een gebiedsprogramma waarin invulling wordt gegeven aan de WSN en NPLG en Zeeuwse doelen
- Lange termijn: zoveel mogelijk behalen van een goede ecologische toestand van onze natuur, door het toewerken naar een goede staat van instandhouding van de Natura2000 gebieden in 2050.

Dit doen we via een middellange termijn (2020-2030) en tussendoelen. Waarbij als wettelijk tussendoel gesteld is dat in 2035 74% van het areaal N2000 voldoet aan de KDW.

De aanpak per gebied kost meerdere jaren en draagt bij aan meerdere doelen:

1. Het bereiken van een duidelijke daling van de stikstofdepositie, om de kwaliteit van stikstofgevoelige Natura2000-gebieden te versterken
2. Het verlagen van de stikstof neerslag om ruimte te maken om vergunningen te kunnen verlenen
3. Meerdere opgaven in een gebied combineren waardoor grote opgaven samenhangend worden opgepakt

Inzet

Dit doen we door de inzet van een compacte opgave stikstof. Deze heeft zich de afgelopen jaren in eerste instantie gericht op het zoeken naar oplossingen voor vergunningverlening. Hiervoor zijn instrumenten in beleidsregels vastgelegd. De ruimte daarvoor is echter beperkt en kan pas worden vergroot als de biodiversiteit verbetert, onder andere door afname van stikstofdepositie.

Naast het verlenen van vergunningen, maken we met een aanpak gericht op bepaalde gebieden de natuur sterker. Dat doen we door middel van natuurontwikkeling, natuurherstel en door de bronnen in de buurt van Natura2000 gebieden aan te pakken. In deze aanpak leggen we verbinding met andere opgaven in het gebied. Deze gebiedsgerichte aanpak voeren we uit voor de meest overbelaste gebieden: de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren. Hiervoor zetten we gebiedsregisseurs in. De maatregelen binnen het NPLG liggen echter ook in overig Zeeland. Daarom gaan we aan de slag met regio dialogen om met zoveel mogelijk belanghebbenden in gesprek te komen over maatregelen en oplossingen.

Verder houden we de ontwikkeling van stikstof neerslag in de gaten door monitoring. Via sensoren, satellietbeelden en meer metingen wordt gewerkt aan verbetering van de modellen. Monitoring draagt tevens bij aan draagvlak. Tot slot is het buitenland een belangrijk punt van aandacht. Het grootste deel van de stikstof in Zeeland is afkomstig uit het buitenland en (internationale) scheepvaart. Zonder aanpak in het buitenland en bij scheepvaart is het moeilijk onze doelen te halen.

Naast personele inzet is er ook inzet via financiële middelen en regelingen. Deze zijn deels afkomstig van het Rijk. Via de opgave stikstof zijn er middelen voor monitoring en proces beschikbaar. Ook in de investeringsagenda van de provincie is budget opgenomen voor bronaanpak. In de afgelopen jaren lag de nadruk met name op het maken van regels voor vergunningverlening, vastgesteld in de provinciale beleidsregels Intern- en Extern salderen. Daarnaast op het opstarten van gebiedsgerichte aanpak. De komende jaren zal dit veel meer liggen op het aanscherpen en vertalen van de doelen. Deze worden vertaald naar maatregelen en worden gebruikt voor het bepalen van de aanpak in de gebieden. De inzet is om te komen tot een gebiedsprogramma 1.0, die als basis dient voor het halen van doelen en tevens de basis is voor het verkrijgen van financiering uit het transitiefonds van het rijk. Na versie 1.0 zal richting 2024 gewerkt worden aan een volgende versie, die steeds verder doorgaat op de te maken ruimtelijke keuzes in het landelijk gebied.

Proces

In de voorjaarsnota 2020 is stikstof als opgave benoemd. In 2022 is deze herbevestigd en uitgebreid tot opgave stikstof en landelijk gebied. De aanpak stikstof is continu in ontwikkeling, onder andere door landelijke ontwikkelingen. Zo is tussentijds het kabinet met het NPLG gekomen en heeft de commissie Remkes adviezen uitgebracht. Dit heeft direct effect op de Zeeuwse aanpak. In het proces is daarom zowel de relatie met externe partijen als met PS van groot belang. De strategische aanpak kan tussentijds dan ook worden aangevuld.

Kern van de opgave is dat deze alleen kan slagen als alle sectoren bijdragen aan de oplossing. Daarom vormen alle betrokken partijen samen een bestuurlijk overleg stikstof Zeeland. Ook zitten alle partijen in een externe werkgroep, en per gebiedsgerichte aanpak zijn de direct belanghebbenden vertegenwoordigd. In 2023 wordt dit externe proces geïntensiveerd met regio dialogen.

Binnen de organisatie zijn er sterke relaties met programma's, opgaven en afdelingen. Met name de relatie met Natuur, platteland en landbouw en met vergunningverlening is van groot belang. De opgave heeft tot doel het maatregelenpakket op te starten en uit te werken, waarna de uitvoering in een andere onderdelen van de organisatie plaats vindt. Input voor gebiedsprogramma moet komen uit alle hoeken van de organisatie en daarbuiten.

Behaalde resultaten 2022

In 2022 is gestart met de uitwerking van het NPLG. PS en het BO stikstof Zeeland hebben in 2022 besloten de opgave stikstof te verbreden met de opgaven rond water en klimaat, maar ook om het te verbinden met Zeeuwse opgaven zoals recreatie, zoet water of industrie. In de tweede helft van 2022 is gewerkt aan het uitwerken hiervan in een tussenversie (versie 0.5) van een gebiedsprogramma. Dit gebiedsprogramma 0.5 zal in 2023 de basis zijn voor de gebiedsprocessen.

Een belangrijke bouwsteen hiervoor zijn de Natuurdoel Analyses waarvan er in 2022 de eerste 3 zijn opgeleverd. Naast dit onderzoek verbeterden we ondertussen de natuur. Het verbeteren van natuur gebeurde in 2022 via het programma natuur. In 2022 zijn de Kop van Schouwen en de Manteling van

Walcheren via gebiedsprocessen opnieuw opgestart. In de gebiedsgerichte aanpak komen het programma natuur en de maatregelen om stikstof neerslag te verminderen samen.

Om de resultaten in 2022 te bereiken is de derde pijler, monitoring, van groot belang. Het dataportaal is in 2022 verder doorontwikkeld en breder beschikbaar gesteld. Hierin komen metingen, modellen en andere stikstofgegevens samen. In 2022 is duidelijk geworden dat er een tweetal extra meetpunten in Zeeland bijgeplaatst worden.

Tot slot heeft de Provincie Zeeland in 2022 veel inzet gepleegd op vergunningverlening. Hierbij is steeds gekeken wat wel en wat niet kan. In 2022 is steeds duidelijk geworden dat ook in Zeeland vergunningverlening moeilijk is. Onder andere de bouwvrijstelling verdween uit de wetgeving, en rond het begrip additionaliteit zijn meerdere uitspraken verschenen. Deze hebben geleid tot nieuwe knelpunten. Doordat het rijk het veegbesluit loskoppelde van de herziening Aerius heeft de Provincie Zeeland eind 2022 tijdelijk de vergunningverlening stil moeten leggen om ervoor te zorgen dat er geen juridisch onbetrouwbare vergunningen zouden worden verleend. In 2022 is er tot slot een legalisatieprogramma PAS melders vastgesteld door rijk en provincies. Zeeland heeft in 2022 alle PAS melders geverifieerd op compleetheid van hun dossier, en heeft zich ingespannen op het (starten van) het legaliseren van PAS melders. In een enkel geval is dat gelukt.

Slimme mobiliteit

Omschrijving

Met de Regionale Mobiliteitsstrategie 2025-2035 is een nieuwe koers uitgezet voor de Zeeuwse mobiliteit (vervoer). Het startpunt is de reiziger en hoe die het beste gefaciliteerd kan worden om van deur tot deur te reizen. De Regionale Mobiliteitsstrategie is eind 2021 vastgesteld door de Provincie Zeeland en eind 2021/begin 2022 door de Zeeuwse gemeenten.

Ambitie

Met deze nieuwe aanpak willen we de stap maken naar slimme en duurzame mobiliteit. Dit doen we door:

- Het aanbod aan vervoer beter af te stemmen op de vraag naar mobiliteit. Naast trein, bus en Westerschelde Ferry komt er meer inzet van kleine busjes, taxi's, deelauto's en deelfietsen.
- De reiziger centraal te stellen. Het perspectief van de reiziger is het uitgangspunt en niet het denken vanuit verschillende overheden in losse systemen.
- Mobility as a Service-apps te gebruiken en (telefonisch) de mobiliteitscentrale. Hierdoor kan de reiziger eenvoudig vervoer combineren en meer keuze krijgt in de van deur tot deur vervoersmogelijkheden.
- Het benutten van data en het beschikbaar maken van data als basis voor een goed werkend mobiliteitssysteem.
- Toegankelijke mobiliteit aan te bieden waar iedereen gebruik van kan maken. Van vervoermiddelen, hubs en opstappunten tot plannings- en boekingsmogelijkheden. Dit in lijn met de uitgangspunten van het VN-verdrag voor de rechten van de mens met een beperking. Zoveel als mogelijk kan gebruik worden gemaakt van de reguliere mobiliteitssystemen. Voertuigen en hubs worden daarop ingericht.

De veranderingen in de mobiliteit stoppen niet en gaan met wisselende snelheden door. Dat vraagt dat we blijvend inspelen op ontwikkelingen. Dat we een omgeving creëren waar we nieuwe mogelijkheden uit kunnen testen en bij bewezen maatschappelijke meerwaarde ook uitrollen.

Inzet

Eind 2021 is de regionale mobiliteitsstrategie vastgesteld in Provinciale Staten (Hierna: PS). De nadruk is verschoven van strategievorming naar uitwerking en (netwerk)uitvoering. Binnen de provinciale organisatie heeft dit in 2022 plaatsgevonden vanuit het programma Regionale Bereikbaarheid en de afdeling Infrastructuur en Vastgoed. In deze jaarstukken wordt de uitwerking en uitvoering in 2022 daarom verantwoord onder het programma Mobiliteit op Maat.

Proces

De regionale mobiliteitsstrategie is op 17 december 2021 vastgesteld door PS. In de laatste maanden van 2021 en de eerste maanden van 2022 is deze eveneens vastgesteld door de Zeeuwse gemeenten.

Behaalde resultaten 2022

Deze zijn opgenomen onder het begrotingsprogramma Mobiliteit op Maat.

Wat mag het kosten ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2022	Wijzigingen C2022	Begroting 2022 NW	Rekening 2022	Restant
Lasten					
010201 Strategische opgaven - stelpost	1.035	-1.035	0	0	0
010202 Klimaatadaptatie	0	0	0	0	0
010203 Ruimtelijke kwaliteit	0	15	15	6	-9
010204 Slimme mobiliteit	45	-3	42	0	-42
010205 Zichtbaar Zeeland	0	0	0	0	0
010206 Stikstof	524	317	841	1.878	1.036
Totaal Lasten	1.605	-706	899	1.884	985
Baten					
010204 Slimme mobiliteit	115	-73	42	0	-42
010206 Stikstof	0	2	2	1.098	1.096
Totaal Baten	115	-71	44	1.098	1.053
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.490	635	-854	-786	69
Gerealiseerd resultaat	-1.490	635	-854	-786	69